

על הצדיקים

ועל התסידים

עלון שבועי להפצת אור תורתם של הצדיקים האמתיים שוכני עפר, קדושים אשר בארץ המה, והתקשרות כנשמתם הטהורה

יום ראשון – ל' ניסן – הילולת מורנו ורבנו הצדיק המקובל
רבנו חיים ויטאל – המהרח"ו זיע"א.

יום שלישי – ב' אייר –
הילולת הצדיק הענו,
הגאון רבי יעקב יוסף
זצוק"ל זיע"א.

הגאון האדיר, איש האמת רבי יעקב יוסף זיע"א

יום שני – א' אייר –
הילולת הצדיק החסיד,
רבי מנחם מנדל
מויטבסק זצוק"ל זיע"א.

מצבת רבנו מנחם מענדל מויטבעסק זיע"א בטבריה

מדור חדש – לימי ספירת העומר
עלים מתוך הספר "עליית כהן" על פרקי אבות
השבת קוראים פרק א'.

עשי"ק פי קדושים - תשפ"ב

בית מדרש לתורה, חסידות, עבודת המידות ואהבת ישראל - "יוסף אהבה" גיליון 21

כניסת שבת (באופק ירושלים): 19:03 | לנהגים 40 דק': 18:43 | צאת השבת: 19:54 | ר"ת: 20:46

יוצא לאור, מופץ, ומחולק לזכוי הרבים ע"י אגודת "יוסף אהבה" 054-844-3818

פרשת

תוכן עניינים

ג.....	»הילולת המהרח"ו זיע"א«
ג.....	עם האר"י החי זיע"א
ד.....	סמיכתו
ד.....	המעבר לירושלים
ה.....	המעבר לדמשק
ה.....	קליפת 'בית רמון' שבדמשק
ו.....	מחזה נורא מתוך ערש דוי
ח.....	מעשה מגדולת המהרח"ו זיע"א ותחילת קשרו עם רבנו האר"י החי זיע"א
יג.....	»הילולת רבי מנחם מנדל מויטבסק זיע"א«
יג.....	מעשה לידתו
יד.....	הדור בלבשו
יד.....	לארץ הקודש
טו.....	»הילולת רבי יעקב יוסף זיע"א«
טו.....	ה'סנדק'?
טו.....	צוואתו
טז.....	סמיכת חכמים
טז.....	"מהפך לא מחוללים ביום אחד"
טז.....	"גאונותו הסתירה את צדקותו"
יז.....	חסד רוחני
יז.....	מעניק מחסה במטרייתו
יז.....	כולם מתרחקים ממנו, אתה רוצה שגם אני אעליב אותך?!
יח.....	פרקי אבות

הילולת המהרח"ו זיע"א

עם האר"י החי זיע"א

בשנת ש"ל, עלה ממצרים לארץ ישראל רבנו יצחק לוריא אשכנזי – האר"י ז"ל, מגדולי המקובלים שידיע עם ישראל, והתיישב בצפת. רבי חיים דבק באר"י, ונהפך לתלמידו המובהק בקבלה³. פחות משנתיים למד רבנו את תורת הנסתר מפי האר"י ז"ל, במשך כל הזמן הזה גילה האר"י לרבנו סודות נפלאים שלא שמעתם אוזן, פעם אחת עת ישבו ללמוד פנה האר"י לרבנו ואמר לו כי כל סיבת בואו לעולם היא להעביר לו ולגלות לו סודות אלו ואע"פ שהאר"י ידע ואף אמר לרבנו כי באם ימשיכו ללמוד יחדיו אזי הוא יפטר מן העולם לא שמו לב על כך והמשיכו בלימודם. האר"י העיד על רבנו כי הוא היחיד שמבין את דבריו לעומק ועומד על דעתו.

בה' באב שנת של"ב, נפטר רבנו האר"י במגפה. אז החל המהרח"ו בעריכת תורתו של האר"י, לפי בקשת האר"י כי

ביום ראשון [ל' ניסן] הבעל"ט יחול יום הילולת הצדיק הקדוש המקובל רבנו חיים ויטאל [המהרח"ו] זצוק"ל זיע"א.

רבנו נולד ב-א' חשוון ה'ש"ג בעיר צפת לאביו רבי יוסף קאלאבריס (או קלבריה¹) שעלה לישראל מדרום איטליה. השם 'ויטאל' ניתן לו כתרנום למיני של שמו 'חיים'². רבנו גדל תקופה בה שימשה העיר צפת יעד מועדף לעולים יהודים מארצות שונות, והייתה בשיאה.

כשהגיע רבנו לגיל י"ד החל ללמוד בבית מדרשו של הגאון רבי משה אלשיך זיע"א. ובהמשך החל ללמוד את תורת הקבלה בבית מדרשו של המקובל הגדול רבי משה קורדובירו [הרמ"ק] זיע"א. וכך ראה רבנו את רבו המובהק רבי משה אלשיך בתורת הנגלה, ואת רבו הרמ"ק כרבו המובהק בתורת הסוד.

עד בואו של האר"י לצפת נחשב רבי משה קורדובירו לגדול המקובלים ודבריו נתקבלו אצל כל המקובלים כבעלי הסמכות הגדולה. לאחר שבא האר"י לצפת למד אצל רמ"ק וכיבד אותו מאוד, והוא מכנה אותו בכתביו בתואר "מורנו ורבנו". לאחר פטירת הרמ"ק, החלה השפעתו של הרמ"ק לפנות את מקומה לקבלת האר"י ז"ל.

¹ על שם האזור קלבריה שבאיטליה משם הגיעה המשפחה.

² "עץ החיים בחקל תפוחין קדישין".

³ זמן רב לקח עד שהתלמידים וביניהם רבנו הבינו כי האר"י הוא היוורש של רבם האהוב שנפטר והלך לעולמו, רק לאחר ששה חודשים מפטירת הרמ"ק עת ישבו הם בבית המדרש ועסקו בלימודם שמע רבנו פירוש מפי האר"י על דברי הרמ"ק, או אז הבין רבנו ואף קבלו עליו כרב.

פרשת

סמיכתו

רבנו נסמך לרבנות ע"י רבו מהר"ם אלשיך⁵ [אנב, רבנו היה היחיד שנסמך על ידו להוראה], ומכאן זה היה מסדר בפועל גיטין ושאר דיני ממונות [עיין שו"ת באר מים חיים סימן ס"ח וע"ד]. וזה נוסח הסמיכה:

מהבית אשר חנן ה' אותי הצעיר⁶ להסמך ע"י מוה"ר יוסף קארו זלה"ה, סמכתי החכם השלם החסיד המקובל ה"ה רבי חיים ויטאל נ"י. ולראיה בידו שיוורה יורה ידן ידן בכל דין מוסמך כתבתי ונתתי בידו, יום כ' לחודש אלול שנת ה'שנ. משה בכ"ר חיים אלשיך זלה"ה.

המעבר לירושלים

בט"ו בכסלו של"ח, עבר רבנו לירושלים, על פי הוראתו של האר"י, "אמר לי מורי ז"ל שאלך לדור בעיר הקודש ירושלים תבנה ותכונן במהרה בימינו, כי שם מקום דירתי האמיתית, ושם עיקר השגתי וטובתי" (שער הגלגולים, הקדמה לח). בירושלים היה דורש רבנו לפני הקהל. ויש האומרים כי בתקופה זו שימש

אף אחד מתלמידיו לא יתעסק עם תורתו אלא רק רבי חיים שמבין אותה לעומקה ולא יוציא ממנה דברים שגויים וטעויות. אמנם, חלק מתלמידי האר"י אכן החלו להתעסק עם תורתו לפי הבנתם.

רבנו חיים זיע"א ערך מתורת האר"י את הספר "עין חיים", הכולל 'הקדמות', 'שער הכוונות', 'שער המצוות', 'שער הייחודים', 'שער הגלגולים', 'שער רוח הקודש', 'פירוש מאמרי רשב"י ועוד.

רבי חיים גזן חלק מהכתבים, מחשש שאף הוא לא הבינם כראוי ולא הספיק להגיהם כראוי. לאחר פטירתו, גדולי הדור עשו "שאלת חלום", ובה הותר להם להוציא את הכתבים ולערכם. מהר"י צמח זיע"א עסק בהגהתם ועריכתם⁴, והם מפורסמים היום כ"כתבי האר"י". כתבים אלו שימשו יסוד לכל המקובלים שבאו אחריהם, ובפרט לתורת החסידות הענפה. על כתבים אלו נאמרו שבחים רבים, ביניהם: "אבל דעו, מיום שניתנה התורה לא היה ספר כזה" (השל"ה הקדוש, באחת מאגרותיו).

⁵ עוד בהיות רבנו המהרח"ו בן ארבע עשרה, נפגש עמו גדול הדור והדורות, רבנו יוסף קארו זצוק"ל, בעל ה'שולחן ערוך' זיע"א. שהכיר בגדולתו של הנער ויעדו לגדולה, והזהיר את רבי משה אלשיך זיע"א, שלא יזניח את לימודו של רבי חיים (ספר החזיונות א.ג.).
⁶ כותב האלשיך זיע"א.

⁴ בנו של רבנו, רבי שמואל ויטאל המשיך בעריכת כתבי אביו. אחריו הדברים נערכו שוב ושוב בעיקר על ידי המקובלים הירושלמים שהדפיסו את אחת המהדורות הראשונות של הספר, ובנפרד על ידי רבי יעקב צמח שהדפיס כמה ספרים, וחזר בו בעצמו מעריכותיו הראשונות. ה'עין חיים' הנפוץ כיום הוא מסידורו המושקע של רבי מאיר פאפרוש תלמידו של המהר"י צמח זיע"א.

קדושים

כרבה של ירושלים. בסביבות שנת שנ"ז
[או שנ"ג כדלקמן], עבר רבנו לדמשק
שבסוריה.

המעבר לדמשק

בסביבות שנת שנ"ג, בתקופה ששהה
מהרח"ו בירושלים, נודע לשר אבו
סיפין שליט העיר שמי "נהר גיחון" נסתמו
בעבר על ידי חזקיה מלך יהודה בזמן
שעלה עליו סנחריב מלך אשור וצר על
ירושלים⁷, וחקר את אנשי העיר האם
נמצא היום מי שיוכל לפתחו, והאספסוף
אשר בקרבו ענו ואמרו כי יש חכם יהודי
وهוא אלהי ושמו רבי חיים ויטאל, ובודאי
יש בכחו לחזור ולפתחו. השליט שלח
אחריו ביום הששי ואמר לו, "גוזרני עליך
שבעוד אני הולך להתפלל במקום המקדש
תפתח מחדש את הנהר שסתם מלך
יהודה, כי הוא נצרך מאד לתושבי העיר,
ואם תסרב דמך בראשך". תיכף ומיד עשה
מהרח"ו קפיצת הדרך ונמלט לעיר דמשק.

בהגיעו לשם נגלה אליו רבו האר"י ז"ל
בחלום ואמר לו, "הסכלת עשו, כי
זה השר היה גלגול של המלך סנחריב,
ולכן נקרא שמו "אבו סיפין" בערבית,
שפירושו "אבי החרבות", ואתה יש בכ
ניצוץ נשמת חזקיה המלך, והיתה שעת

רצון לתקן ולפתוח מחדש את מי הגיחון,
כי הוא נסתם שלא ברצון חכמים⁸, ואם כך
היית עושה היתה אתחלתא דנאולה".
מהרח"ו ביקש להצטרף לפניו שלא
הסכים לפתחו כי לא רצה להשתמש
לצורך זה בשמות הקודש, והשיב לו
האר"י ז"ל, "אילו לא השתמשת בשמות
הקודש כדי להגיע לדמשק החרשת, אבל
אחרי שהשתמשת בהם להמלט על נפשך
כבר יכולת להשתמש בהם כדי לפתוח
את מי הנהר, והיה קידוש השם ותיקון
גדול". וכשיבקש מהרח"ו לחזור לירושלים
ולתקן את אשר עיוות, אמר לו האר"י ז"ל
דכבר חלפה שעת הכושר.

מה' מצעדי גבר כוננו ולא לחנם המציא
מסובב כל הסיבות מקלט למהרח"ו
מחוץ לארץ הקודש ובעיר דמשק דוקא,
והיא שעמדה לו לקבוע מקום מגוריו בעיר
זו עד סוף ימיו.

קליפת 'בית רמון' שבדמשק

בספר מלכים ב'⁹ במעשה דנעמן שר צבא
מלך ארם שנתרפא מצרעתו ע"י
אלישע הנביא, מוזכרת עבודה זרה אשר
בדמשק הנקראת "בית רמון" ע"ש. וכתב
מהרח"ו בסוף ספר עץ חיים¹⁰, "ארבע

⁷ עיין דברי הימים ב' פל"ב ב' ול'.

⁸ עיין ברכות (:).

⁹ פרק ה'.

¹⁰ דף קי"ז סוף עמוד ד'.

פרשת

ועוברים כנגד המקום הזה, היו מרגישים נושאי המטה שהיא קלה כאילו היתה ריקנית. כששמע מהרח"ו את המעשה הבין שרוחות מטומאת "בית רמון" השוכנים במקום הוא, הפועלים מכח הגזל (כנ"ל מדבריו בסוף ספר עין חיים), "חוטפים" את המצוה, וביקש להודיעו כשתזדמן שוב לווייה אחרת. ואכן כך אירע שוב בעת לוויית נפטר, הרגישו נושאי המטה בהגיעם כנגד המקום הזה שהוקל משאה והודיעו למהרח"ו, וממקומו עשה מעשה ביחודים וכונות להכניע את כח הקליפה ההיא, ושוב הרגישו נושאי המטה את כובד גופת הנפטר.

מחזה נורא מתוך ערש דוי

בשנת שס"ד חלה מהרח"ו חולי גדול¹¹ ושכב במשך כ"א יום בלי שום רגיש חושים כלל, ובליל כ"ב הגיע עד שערי מות, ונתעכבו בביתו כמה אנשים לראות יציאת הנפש. בתחילת הלילה, בצאת השבת, פתח מהרח"ו את פיו ארבע פעמים כענין יציאת הנפש, ואחר כך פתח עיניו והביט כנגדו בכותל המזרחי וראה שם שני עמודים של אש, האחד מאש אדומה והשני מאש ירוקה כעשבי השדה, והשתחוה כנגדם והיה מביט בהם עד חצות לילה. אחר כך

כתות קליפות - לילית אנר"ת רה"ב נעמ"ה, מושבם בארבע מדינות אלו רומי, סאלמאנקה של איספמיא, מצרים, דמשק בבית רמון. ולכל אחד יש אומנות בפני עצמה, לילית"ת ברומי על עבודה זרה, סאלמאנקה על שפיכות דמים, מצרים על גילוי עריות, דמשק על הגזל, ה' ירחיקנו מכל דבר רע אמן נצח סלה ועד" עכ"ל. רבי חיים פלאני ז"ל בספר ארצות החיים (שער ח' אות מ"ב) מביא מה שכתב רבי אהרן פרץ בסוף ספר "בגדי אהרן", דכל ימיו היה מתקשה על מהרח"ו שהלך לדמשק אחר פטירת רבינו האר"י ז"ל, איך מלאו לבו לצאת מארץ ישראל ולדור בחוץ לארץ עד שנפטר שם. עד שראה לחכם מהר"מ נג'ארה ושאל את פיו והשיבו שבכונה רצויה עשה כן, לפי שקליפת "בית רמון" אשר היא בדמשק ונמצאת תחת מעיין אחד בשוק של העיר, נתנברה עתה ביותר, והוא הלך לשם להכניע אותה בכונותיו, ולזה נפטר שם להכניע אותה שלא יקטרג עכ"ד ששמע מחכמי ארץ ישראל.

זקני דמשק היו מצביעים על מקום הנקרא "ג'מאע אל אחמר", שהוא נבנה על חורבות מנזר בקרבת הבית החיים הישן, כמשכן "בית רמון". ומסורת בידם, שבימי מהרח"ו, כשהיו מלווים נפטר לבית החיים

¹¹ להלן מ'שער בנימין' - מסורת ק"ק דמשק.

בל' ניסן שנת ש"פ נפטר רבנו זיע"א,
כיתוב המצבה נחרת בכל ארבעת צדדיה
ובמכסה שעליה וזה נוסחה:

האבן הזאת מצבת קבורת חד מבני עליה
דנהירין ליה שבילין דשמיא כבן
עזאי בשוקי דשבריא, אשר היה בתורה
עמלו בנגלה ובנסתר יומו ולילו, ידיו רב
לו, צדיק באמונתו, עולם האירה מתורתו,
ואף כי אחרי מותו, ויהי האיש ההוא גדול
מר ניהו רבה, הרב הגדול מבצר עוז
ומגדול מר קשישא כולל כל דבר
שבקדושה, חסידא קדישא ופרישא
מוריננו ורבינו הודינו והדרינו המקובל
האלקי המפורסם כמוהר"ר חיים ויטאל
וצוק"ל. עלה שמים יום שלושים לחודש
ניסן שנת הש"פ לפ"ג. יהי רצון שזכותו יגן
עלינו ועל כל זרע ישראל. נפש אדוני
צורה בצרור החיים.

בסביבות שנת ה'תש"ל החליטה ממשלת
סוריה לבנות שדה תעופה חדש
בדמשק, ולהרחיב את הכבישים
המובילים אליו. על פי התוכניות הרחבת
אחד הכבישים אמור היה לעבור בבית
החיים הישן באזור בו קבור רבי חיים
ויטאל. השלטונות דרשו מהקהילה
היהודית בעיר להעביר את הקבר
ממקומו, אך זקן הרבנים חכם נסים הכהן
נרבו ע"ה, ע"פ מה שקיבל מרבותיו
שמהר"ו ביקש להקבר במקום ההוא

קדושים

נסתלקו עמודי האש משם ועמדו בכותל
הצפוני עד אור הבוקר, ולא הפסיק
מלהביט בהם כל הלילה, והאנשים אשר
היו שם עמו סברו שמשתחוה ומסתכל
כנגד מקום השכינה. כשהאיר הבוקר אמר
להם מהר"ו ששמע אומרים שעדיין לא
הגיע זמן פטירתו כי לא נגמר עדיין בנין
ביתו בגן עדן כי הוא בנין גדול מאד. ואז
נתחזק וסר ממנו הקדחת וחזרו אליו כל
החושים זולת חוש הראות, כי נשארו עיניו
כהות במשך שבועה ימים, ואחר כך חזר
אליו כח הראיה מעט מעט עד תשלום
ארבעים יום, ולא לגמרי, כי עננים מגוונים
שלהביות של אש מן אותן עמודים נשארו
עולים ויורדים נגד עיניו ברצוא ושוב.

כאמור מלחמת חרמה לחם מהר"ו
בקליפת "בית רמון" בדמשק. מפי
זקני דמשק, אומרים, דאף באחרית ימיו
צווה מהר"ו שיקברו אותו אחרי פטירתו
בבית החיים הישן מול מקום משכן
טומאת בית רמון, ועל ידי זה לא תוכל כח
הקליפה אשר שם להתעורר עוד. שמועה
זו תואמת עם מה שכתב רבי חיים פלאנץ
בספר צוואה מחיים (דף ע') בשם ספר
הקרניים שסוד קבורת מהר"ו בעיר
דמשק היא על דרך קבורת משה רבינו.
ור"ל שנקבר מול בית פעור להכניע את
כח הקליפה.

פרשת

ידע האדם גדולת וקדושת רבינו מהרח"ו זלה"ה ועוצם נשמתו הקדושה כי רבה היא. וזה לשונו:

שנת שכ"ו ליל שבת ח' למבת אמרתי קידוש, ואשב על השלחן לאכול והיו עיני זולגות דמעה על כי בעשרה בחשון שעבר נשאתי אשה אשתי חנה וקשרו אותי בכשפים ואמרתי בלבי להש"ית הנה ע"י שאלת חלום החזרתיה כנז"ל. ואיך נזדמן לי צרה גדולה כזו ובפרט שיש עון קרי לבטלה כשאני בודק עצמי עמה. גם בכיתי על ביטול עסק התורה כמבואר אצלי בקונטרס עיניי נשמתי בסי' ב' ומרוב דאגתי לא אכלתי כלל ואשכב במטתי על פני בוכה עד שנדרתי מתוך הבכיה ואחלום.

והנה [בחלום] אני יושב בבית הר"ר ש"ט הלוי ז"ל מתפלל תפלת המנחה הנקראת עת רצון ביום השבת ואחר התפלה והנה עומד זקן אחד בדמות הר"ר חיים הלוי אשכנזי ז"ל שכני ויקראני בשמי ויאמר לי, אתה ר' חיים תרצה לצאת עתה בשדה עמי וללוות שבת מלכתא ביציאתה כדרך שאתה נוהג להקביל פניה בכניסתה, ושם אראך דברים נוראים. ואומר לו, הנני ונלך עד חומת העיר הישן לצד מערבי כנגד הכא"ן במקום שהיה שם בתחילה פתח החומה ואראה והנה שם הר גבוה ראשו בשמים.

דוקא להכניע כח הטומאה של קליפת "בית רמון", הורה לא להעביר הקבר ממקומו עד שיגיעו הדחפורים לשם, והיתה הסיבה מאת ה'. ביום שהגיעו הדחפורים סמוך לקבר ממש נסתגרו כל תושבי העיר בבתיהם מפחד פתיחת קברו, רק קבוצה קטנה של אנשים, ביניהם האחראי על החברא קדישא בדמשק באותו זמן ה"ה ג'מיל מלאך ע"ה, עסקו בהעברת הקבר לאחר בקשת הסליחה בררת ובחלחלה, למקום אחר בבית החיים הישן. ושוב אחרי שנתים בקשו השלטונות הסורים להרחיב את הכביש באופן שיהרוס את בית החיים הישן לגמרי, ואז העבירו את קברו של מהרח"ו ועוד עשרה רבנים שנקברו סביבו, בבית החיים הכללי של יהודי דמשק. מעל הקברים נבנה אהל רחב ומכובד, ומאז כל מי שהוצרך לבקר בבית החיים היה מקדים לבקר את אהל מהרח"ו ואחר כך מבקר בקברי קרוביו.

מעשה מגדולת המהרח"ו זיע"א ותחילת

קשרו עם רבנו האר"י החי זיע"א

(הובא בספר "אדרת אליהו" לרבנו יוסף חיים מנבבל זיע"א. פרשת "כי תצא")

בספר החזיונות של רבינו מהרח"ו זלה"ה זיע"א אשר הוא בכ"י מצאתי כתוב חלום אחד שחלם רבינו מהרח"ו זלה"ה. וראיתי לכתבו כאן מפני שמוזה החלום

קדושים

ויאמר לי, עלה אתי ההרה והיה שם, ושם אניד לך דברי שליחותי אשר שולחתי אליך. וכהרף עין ראיתיו ניצב על ראש ההר, ואני יושב למטה כי לא יכולתי לעלות כלל, כי לא היה משופע כי אם זקוף כעין כותל. אמרתי לו, תמה אני עליך שאני בחור ולא יכולתי לעלות כלל ואתה זקן ועלית כולו כהרף עין. ויאמר לי, אתה חיים, אינך יודע כי בכל יום אני עולה ויורד דרך ההר הזה אלף פעמים לעשות שליחות של מקום. ואיך אתה תמה עלי.

ובשראיתי שבתחילה קראני ר' ולבסוף קראני חיים וגם כשמוע דבריו המבהילים ידעתי כי הוא אליהו זכור לטוב משבט הלוי ודאי. ואז זלגו עיני דמעות והרדתי באימה גדולה ואזי התחננתי אליו בדמעות שלישי ואמרתי לו, תייקר נא נפשי בעיניך והעלני עמך ואמר לי, אל תירא כי על כן שולחתי אליך ויחזק בזרועי ויעלני כהרף עין אל ראש ההר. ואראה והנה סולם אחד מוצב ארצה על ראש ההר וראשו מגיע השמימה ואין בסולם ההוא רק ג' שליבות, ובין שליבה לחברתה כשיעור קומת איש. ויאמר לי, עד כאן נתנו לי רשות לסייעך מכאן ואילך ראה מה תעשה, וילך ויתעלם ממני.

ואני הייתי בוכה בצרה גדולה והנה אשה חשובה והיא יפה כשמש לנגדי נצבת על ראש הסולם, ואחשוב בליבי שהיא

אמי. ותאמר לי מה לך פה בני חיים בוכה, ואני שמעתי דמעתך ובאתי לעזרתך ותפשוט ידה הימנית ותעלני לראש הסולם.

וארא שם חלון גדול עגול ושלהבת אש גדול יוצאה ממנו רצוא ושוב כמראה הבזק בחוזק גדול, והיא לוחטת כל הנמצא שם. ואדע בעצמי כי היא להט החרב המתהפכת אשר בפתח גן עדן. ואקרא שם במרירות נפש אל האשה ההיא, ואמרתי לה, אמי אמי עורני נא מלהט החרב הזה בל ישרפני. ותאמר לי, אין לך עוזר מזה הלהט, כי אם אתה בעצמך, ולכן אתן לך עצה מה תעשה, הנה שים נא ירך על ראשך ותמצא שם צמר גפן לבן כשלג ותקחנה ותשים אותה בחלון ויסגור ותעבוד מהרה ואעשה כן ואעבור מהרה ותכף כרגע נתעלמה ממני האשה.

ונלע"ד כי הצמר גפן הוא שנהפכו שערות ראשי השחורות שהם דין ללבנות ע"י איזה זכות בסוד ושער רישיה כעמר נקא ויחזור אליהו להתגלות כבראשונה ויאחזני בימיני. ויאמר לי, בא עמי אל המקום אשר שלחוני בתחילה להביאך בו. ויביאני אל חצר גדול, שאין לו שיעור ובתוכו נהרות גדולים מושכים מים חיים להשקות את הגן ועל שפתי הנהרות מזה ומזה אילנות של פירות נחמדים למראה

פרשת

ואדע בנפשי כי אלו הם הצדיקים הנקראים בני עליה בצורות בני אדם, רואים פני השכינה תמיד ולומדים תורה מהש"ית עצמו. משא"כ מעלת בעלי המשנה כי הם בצורות עופות ואווזים שעליהם נאמר, הרואה אווז בחלומו יצפה לחכמה, ועומדים בחצר ובגן ואינם מקבלים פני שכינה בתמידות כמו בני עליה, ואינם לומדים תורה מפיו ית'.

והנה כשנכנסתי וראיתי פני שכינה נבהלתי ורעדה אחזתני ואפול על פני ארצה ולא עצרתי כח כלל. ויחזק הש"ית בימיני ויאמר לי, חיים בני קום לך, למה זה אתה נופל על פניך, אל תירא ואל תפחד. אמרתי לו, אדוני לא עצרתי כח, והודי נהפך עלי למשחית מרוב אימתך הגדולה ואין בי כח לקום. ויאמר לי, הנה חזקתיך ואמצתיך עמוד על עומדך ושב לימין הכסא במקום הזה הפנוי מאין יושב בו. אמרתי לו, ואיך אשב בימין הכסא במקום הזה והנה כבר הוא מוכן לישב בו הרב רבי יוסף קארו. ויאמר לי, כן היתה מחשבתי בתחלה ואח"ך נתתי לו מקום אחר, ונתתי לך מקום זה, וכבר הכינותיו לך. אמרתי לו, הנה זה המקום של שמואל הרמתי ז"ל. ויאמר לי, זה מקומו אבל משנחרב בית המקדש קבל עליו שלא לישב עוד במקום הזה עד שיבנה בהמ"ק, ומאז הלך לו לירושלים בבמה"ק החרב

דשנים ורעננים לאין קץ, ורובם אילני תפוחים מריחים כריח מר ואוהלות ועצי בשמים, האילנות גבוהים מאוד וראשי הענפים היוצאים מגוף האילן כפופים למטה עד קרוב לארץ, ותחתיהם כעין הוכה ובאותו הגן עופות לאין קץ כרמות אווזים לבנים מתהלכים בגן לאורכו ולרוחבו, ושונים משניות דמסכת שבת, כי כן היה אז ליל שבת כנז"ל. ומדי הליכתו היו קורין משנה א' פרק א' וזוקפים צוארם ואוכלים תפוחים מן האילן בעצמו ואח"כ שותים מים מן הנהרות וזה מעשיהם תמיד.

ובאותה שעה הייתי מבין שהם נשמות הצדיקים בעלי משנה, אך לא הבנתי למה בצורת אווזים ועופות, ולא צורת אנשים ויוליכוני עוד פנימה תוך הגן. עד שראיתי בתוך הגן עליה א' גדולה וגבוהה כאלו היא ע"ג גבעה גבוהה ואין תחתיה בית אחר, והיתה גבוהה מקרקע הגן כשיעור קומת איש ופתחה בצד מערב וסולם של ג' מדרגות מאבנים מן הקרקע עד פתח העליה.

ואז נתעלם אליהו וזכור לטוב ממני ואעלה אני לבדו בסולם ההוא ואכנס בפתח העליה וארא זיו כבודו ית' על כסא בצד כותל דרומי באמצעו וכו' וצדיקים יושבים שם בקרקע ע"ג מצעות ומרבדים חדשים ויפים עד מאוד, ולומדים תורה מהש"ית

כף ימינך והשבע לי שלא תניה עסק התורה מפני עסק אחר כלל, וגם אני נשבע לך שאם תעשה כן לא אחליף ולא אמיר מקום זה לזולתך בשום אופן, וזה יהיה מקומך קיים לעולם.

אז נשאתי את ידי ונשבתי לקיים כל הנזכר, וגם נשבע הוא לקיים כל דבריו הנז', ויאמר לי, לך לשלום וזכור ואל תשכח הדברים האלה. אז ירדתי משם מן העלייה הנז' אני לבדי ומצאתי עצמי עומד בעולם השפל ועדיין הייתי בחלום ולא ראיתי שום דבר מכל מה שראיתי כשעליתי בראשונה.

אחר שלשה חדשים ליל שבת הגדול ואישן, והנה חלום, וראיתי עצמי מטייל תוך שדה אחת גדולה ואעבור דרך פתח העלייה הנזכרת, ואזכור כי שם עליתי ונשבתי לאדון הכל כנז"ל. אז עליתי באותו סולם ונכנסתי בפתח ואירע לי כל מה שאירע בתחילה, שנפלתי על פני וכו' כנז"ל. ואחרי קומי ישבתי במקום הנז"ל. אז אמר לי, למה לא שכחת מה שנשבעת לי במקום הזה. אמרתי לו, כבר עסקתי אבל הוא שלא נתעסקתי בתורתך כראוי אבל עכ"ז הודיעני אם ח"ו נתבטלה שבועתך. ויאמר לי, אל תירא כי עדיין מקומך קיים ומוכן לך ושבועתינו במקומן הן עומדות, ולכן חזור וקיים כראוי, וגם אני אקיים את בריתי אתך לתת לך את המקום הזה שנשבעתי לך, ויוסף דבר אלי

ושם עומד תמיד ומתאבל עליו עד עת שיבנה בהמ"ק, ונתתיו לך שתשב בו.

ואז ישבתי מימין הכסא על מצעות שבקרקע עם שאר הצדיקים אשר שם. ויאמר אלי טוב בעיניך זה המקום! אמרתי לו, ומי לספר גדולת שבח מקום זה, אמנם לא ידעתי למה נשתנו בעלי משנה מאלו בני עלייה להיות ביניהם כ"כ שינוי כמו שראיתי בעיני. ויאמר לי, וכי שכחת מה שאמרו חז"ל, כי לעתיד לבא עושה להם כנפים ושטין על פני המים ואמרו זה על כת הנקראים בעלי משנה שהם כדמות עופות בכנפים ושטין על פני המים שבנהר ג"ע כמו שראיתי בעיניך.

ואז אמרתי לו, אדוני כבר נזכרתי מ"ש בהקדמת ס' התיקונים על פסוק "כי יקרא וכו'" "ואת הבנים תקח לך", כי אפרוחים אלו בעלי משנה בנים אלו בעלי קבלה ואלו הם בני עלייה שהם בצורת אנשים. חזרתי ואמרתי לו, אדוני תיקר נא נפשי בעיניך ותניחני במקום הזה ואל תחזירני לרדת בעולם השפל, כי גלוי וידוע לפניך שכוונתי לעשות רצונך ומתיירא אני פן שאור שבעיסה יחטיאני ואאבד זה המקום הקדוש. ויאמר לי, עדיין בחור אתה ועוד לך זמן להתעסק בתורה ובמצות, וצריך אתה לחזור שם להשלים נפשך ובאחרית ימך תבא למקום הזה, ואם ירא אתה לרדת פן תחטא, תקע לי

פרשת

ואשב שם, ויביאו ילד אחד למול ויתנו לי הילד על ברכי, ואני הייתי סנדיקום וימולו אותו. ויאמרו לי, זה הוא בנך. ואח"כ הם בעצמם הביאו שם בביה"כ סעודה גדולה ונאה, ונאכל שם כולנו סעודת המילה.

ואיקץ, ואחר זה בשנתיים ימים בא מורי ז"ל האשכנזי לצפת, ולמדתי עמו, וסמוך לפטירתו, אמר לי, הנה יולד לך בן, וכבר אשתך מעוברת ממנו, והוא גדול ת"ק מדרגות על מדרגותיך, ויש ספק אם יהיה וכו'. ונפטר מורי ז"ל. וגם הבן הנוכח נפטר אחר שנה וחצי. וקראתי שמו יוסף, והיה דעתן בתכלית. ושבוע א' קודם שנפטר דיבר דברים קרובים לנבואה.

ואחשוב אני בעצמי, פתרון החלום, כי מורי ז"ל, הוא ס"ת של האשכנזים, ונתגלגל באותו הבן, והיה הבן שמלתי בחלום עכ"ל לשון קדוש [המהרח"ו] זלה"ה זיע"א. ע"ש.

יה"ר זכותו וזכות תורתו וקדושתו ומעשיו הטובים והישרים יגנו בעדנו, ובעד זרענו וזרע זרענו, עד סוף כל הדורות, ובעד כל קהל ישראל, והש"ית ברחמי יעזרנו על דבר כבוד שמו ויתקננו בעצה טובה מלפניו לעשות רצונו ולעובדו בלבב שלם ובנפש חפצה ויאיר עינינו בתורתו וימלא כל משאלות לבנו לטובה אכ"ר.

עוד ואמר לי, חיים בני לך אל קהל האשכנזים כי שם מביאים עתה ס"ת אחד ותשורר ותזמר לפניו כמנהגך לכבד הס"ת וקח עמך חמיק ה"ר משה סעדי, ואמר לי שלא אתרשל במצוה זו, כי זה מנהגו גם מעצמו היה מבקש כי זו מצוה רבה ואז נפטרתי מלפניו ונתתי לו שלום והחזיר לי שלום.

ואלך מפתח העלייה ואמצא את עצמי בעולם הזה, ועדיין אני בחלומי ואפגע בחמי אשר גם הוא מעצמו היה מבקש עלי. ויאמר לי, כמה טרחת לבקשך כדי שגלך יחד לכבד ס"ת אחד. אמרתי לו, גם אני במקום פלוני באתי לבקשך לדבר הזה. ונלך לרחוב העיר של צפת והנה אנשים הרבה מוליכים ס"ת א' מהודר במאוד מאוד במלבושים ותפוחי זהב, ומוליכין לפני ס"ת נרות ואבוקות גדולות ונשורר לפניו שירים עד שנכנסו בבית הכנסת של אשכנזים, וכבר הקהל היו מתפללין תפלת היוצר דשבת כי החלום היה ביום שבת כנז"ל, ונתפלל עמהם תפלת יוצר של שבת קודש בק"ש ועמידה וחזרת ש"ץ. ואח"כ פתחנו אותו הס"ת עצמו ויקראו בו ז' אנשים כמנהג יום שבת בפרשת השבוע, ונתפלל תפלת המוספין, ואחר גמר התפלה רציתי לצאת מבית הכנסת, ויחזיקו בי מורי הר"מ אלישך ואבא מארי וחמי הנז"ל. ויאמרו לי, היכן אתה נחפז ללכת, והנה אתה עצור, כי עתה יעשו פה ברית מילה.

הילולת רבי מנחם מנדל מויטבסק זיע"א

יחד עם אדמו"ר הזקן – רבי שניאור זלמן מלאדי ניסה להפגש עם הגאון מווילנה זיע"א, כדי להניאו מהתנגדותו לחסידות, אך הפגישה לא יצאה לפועל, כיוון שהגר"א מיהר לעזוב את העיר לפני הגעתם¹³. לאחר עלייתו לארץ מילאו את מקומו בהנהגת חסידי רוסיה הלבנה שלושה מתלמידיו – אדמו"ר הזקן, רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א, רבי ישראל מפולוצק זיע"א, ורבי ישכר בער אשבל מליובאוויטש זיע"א.

מעשה לידתו

על הולדתו של התינוק מנחם מנדל מספרת אגדה חסידית¹⁴, שפעם ראו החסידים את הבעש"ט שהוא צוחק לאחר תפילת 'מנחה'. משעמדו ושאלוהו לפרש הצחוק, השיב שבתפילתו זו התפלל שנשמה קדושה מעולם העליון תרד לעולם הזה. תשעה חודשים לאחר אותו צחוק, שוב צחק הבעש"ט צחוק גדול – הפעם לאחר 'ערבית'. עוד בטרם ששאלוהו, שח הוא בעצמו למקורביו, זכורים אתם שסיפרתי לכם על נשמה גדולה שעתידיה לירד לעולם הזה. ובכך עתה הגיעה עת לידתו של התינוק, בעל אותה נשמה גדולה, ונתעורר השמן

ביום שני (א' אייר) הבעל"ט יחול יום הילולת הצדיק החסיד רבי מנחם מנדל מויטבסק בעל 'פרי הארץ' וצוק"ל זיע"א.

רבנו נולד בשנת ה'ת"צ בוויטבסק שבאזור רוסיה הלבנה, בדוכסות ליטא שבאיחוד הפולני – ליטא. אביו, משה היה ממקורבי הבעש"ט הקדוש, והביא אליו את בנו כבר בגיל תשע¹².

לאחר שגדל התגורר רבנו במינסק, והיה מגדולי תלמידיו של רבי דוב-ער זיע"א – 'המגיד ממעזריטש', והפיץ חסידות בשליחותו ברוסיה הלבנה ('רייסין') ובליטא [יחד עם רבי אהרן הגדול מקרלין].

לאחר פטירת ה'מגיד' חזר לוויטבסק, ולאחר מכן עבר להורודוקי הסמוכה. לאחר פטירת ה'מגיד' הוכתר למנהיג החסידים ברוסיה הלבנה על פי צוואת המגיד.

משפט מפורסם מיוחס אליו, "ברייסין מצאתי לבבות שלמים ובגדים קרועים, הפכתי אותם ללבבות קרועים ובגדים שלמים".

¹² זו היתה פגישתו הראשונה של רבי מנחם מנדל עם הבעש"ט, פעם נוספת פגש אותו רבי מנחם מנדל ביחד עם רבו ה'מגיד' ממעזריטש. בפגישה זו, סיפר הבעש"ט לרבי מנחם מנדל סיפור. לימים, יספר רבי מנחם מנדל, כי בסיפור זה גילה לו הבעש"ט את כל

אשר אירע לו בעבר, ואת כל אשר יתרחש איתו בעתיד, עד יום מותו, כולל עלייתו לארץ ישראל.
¹³ ראה בעלום 'על הצדיקים ועל החסידים' – י"ט כסלו תשפ"ב.

¹⁴ הובא ב'אינצקלופדיה לחסידות' (ח"ג עמ' קא).

פרשת

לארץ הקודש...

בשנת ה'תקל"ז, בחודש אדר, עלה רבנו יחד עם שלוש מאות חסידים המצפים לחונן אדמת ארץ הקודש, לארץ ישראל. יחד עם ב' תלמידיו, רבי אברהם מקליסק זיע"א, ורבי ישראל מפולוצק. בתחילה היה אמור גם אדמו"ר הזקן – רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א להצטרף עמם, אך בהוראתם של רבי מנחם מנדל מוויטבסק ורבי אברהם מקליסק, נשאר בגולה כדי שינהיג את חסידי רוסיה הלבנה¹⁵.

תחילה התנורר רבנו בפקיעין, לאחר מכן עבר לצפת, אך בשל רדיפות הטורקים והערבים, ועלילה שהעלילו עליו [מאחינו בני], עבר לסבריה, וייסד שם את היישוב החסידי.

רבנו היה בין מקימי קופת מעות ארץ הקודש בנשיאותו של רבי אדמו"ר הזקן שניאור זלמן מלאדי זיע"א, שדאגה להעביר כספים מחו"ל עבור היישוב החסידי בארץ ישראל. בצפת וטבריה חי רבנו זיע"א בידירות עם קהילת הספרדים בני המקום, ואף שידך את בנו רבי משה עם בתו של אחד מרבני העיר הספרדים.

חסידיו, "כי אם לאהבה את אוהבנו כבוד הרב חביבי ידינו האמתי מעלום אשר נפשנו קשורה בנפשו – כבוד קדושת מורנו הרב שניאור זלמן נ"י" הגדול מאחיו – גדלוהו משל אחיו" כולכם חייבים בכבודו וכו'". ואם היה לנו עוד גיליונות בעלון זה, היינו מאריכים מכתבי אגרותיו הנפלאים, במעלת השלום, לה כסף רבנו, ועוד מדברותיו המאליפים. אך את שהלב חושק, 'הנני' עושק [ומאוד ראוי, ורצינו להאריך...]. צא וחפש בספרו האדיר 'פרי הארץ' ויערב לך.

לסכן את הרך בנו, אלא שלא עלה בידו. על כן שמחתי שמחה גדולה וצחקתי.

הדור בלבשו

בתקופה שלמד רבי מנחם מנדל זיע"א, אצל רבו ה'מניד' ממעזריטש, היה רבי מנדל מוויטבסק נוהג ללבוש בגדים מהודרים ומנוהצים, שלא כדרכם של חסידים, והיו עמה מערערים על דרכו זו. אולם הגדולים שבחבורה מיחו בהם: "דעו, כי נשמתו היא בחינת מלכות הכוללת רוממות ושפלות גם יחד". והיה רבי יעקב יוסף הכהן מפולנאה, בחיר תלמידי הבעש"ט, ממשיך זאת כך, "למלך אחד היתה מרגלית יקרה ביותר, ולא ידע היכן להחביאה, עד שמצא מוצא. הוא החביאה במקום שפל כ"כ, שלא יעלה על דעת איש לחפשה שם. כך רבי מנדל מוויטבסק, שפל שבשפלים הוא, ולא ידע כיצד להסתיר ענוותנותו שמה יכשילוהו היצר הרע. הלך והחביאה בבגדים מהודרים, שם לא יעלה על דעת יצא הרע לחפשה, בהידורו החיצוני – מוחבאת ענוותנותו הפנימית".

¹⁵ מאז שעזב רבנו את הגולה, נשאר רבם ומורה דרכם של חסידיו, יתרה מזאת אף הדריכם "כי אוהב אני את כל הצדיקים המפורסמים... כי ידעתי אתכם גם מתמול גם שלשום... אבל אם לקולי תשמעו... יספיק להם מעט הכמות ורב האיות המבואר באגרת הלז... שהרי מנוער נשאתי אתכם ומכיר אני בכס יותר מאבותיכם, השומע ישמע והחדל יחדל". וכך הוא חוזר ומזכירם באגרותיו אליהם [ראה 'אגרות קודש' למכון 'פרי הארץ']. אך לפני פטירת רבנו זיע"א, הוא מצווה את

הילולת רבי יעקב יוסף זיע"א

כפשרה נכונה על פי הקבלה [שיש עניין ותיקון גדול לאב להיות סנדק בברית מילת בנו, אם ראוי הוא] נגש אביו, מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל זיע"א לשמש בעצמו כסנדק. ויקרא שמו בישראל 'יעקב' על שם אבי אביו 'יעקב' לכבודו. מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל זיע"א ידע על מעלת מוהל צדיק וירא שמים, ועל השפעתו הברוכה על נפש הרוך הנימול, ולכן בחר כמוהל בברית העולל את הגאון הקדוש רבי צדקה חוצ'ין זצוק"ל, תלמידו הנודע של מרן ה'בן איש חי' זיע"א, שפרישותו היתה סמל לדורות, ואלפי ילדים נימולו בטהרה על ידו¹⁶.

צוואתו

תולדות רבנו נתבארו בארוכה בספר היקר "עבדך בן אמתך" של בנו, רבי יהונתן יוסף שליט"א, קחנו משם. רבנו נפטר בב' אייר תשע"ג לאחר ייסורים רבים [כחצי שנה לפני פטירת אביו, רבנו הגדול זיע"א] ונטמן בהר המנוחות בירושלים בערב שבת קודש. על מצבתו נכתב על פי צוואתו "פ"ג [= פה

ביום שלישי [ב' אייר] הבעל"ט יחול יום הילולת הצדיק הענו, איש האמת, הגאון רבי יעקב יוסף זצוק"ל זיע"א.

בליל שלישי, מוצאי שמחת תורה, אור לב"ג תשרי ה'תש"ז הואר העולם! בהולדת בן זכר לגאון הקדוש רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל זיע"א, והרבנית הצדקת מרגלית זיע"א. יום הולדת רבנו, יום גדול היה לישראל, שמשו של ענק הרוח, הדעת הלב, הענווה והאמת האירה להם לישראל.

ה'סנדק'?

הברית נערכה ביום ששי, ל' תשרי, א' רראש חודש חשון בבית הכנסת "מעטוק" שבשכונת שמואל הנביא בירושלים. בברית נכחו זקניו הדגולים של התינוק – סבו מצד אביו, רבי יעקב [המכונה 'רבי יעקב גלה' – על שם הפיוט הקדוש 'גלה זיו הודי' שהיה משורר תמיד לכבודה של תורה], וסבו מצד אימו רבי אברהם פטאל זצ"ל [מחבר הספרים היקרים 'ויאמר אברהם']. ונצורה התלבטות מי יתכבד בסנדקאות.

סב רבנו, רבנו יעקב עובדיה זיע"א, בנו, רבנו עובדיה יוסף זיע"א, ובנו – הוא רבנו, רבי יעקב יוסף זצוק"ל זיע"א.

¹⁶ ("עבדך בן אמתך" – ספר תולדותיו של הגה"ק רבנו זיע"א), אגב, לא הרבה יודעים, כי הגה"ק רבי צדקה חוצ'ין זכה למול שלושה דורות צדיקים וקדושים – הם

פרשת

"מהפך לא מחוללים ביום אחד"

פעם התבטא רבנו ואמר, "מהפך לא מחוללים ביום אחד, מדובר בתהליך ארוך הדורש סבלנות רבה. אך אחרי שנים רואים ש'עמך כולם צדיקים!'"

משפט מכונן זה עמד מול עיניו תמיד, כשהוא חותר בחזונו 'חזון יעקב', חתירה עקבית אל המטרה העליונה, "שלא יהיו תינוק ותנוקת מדין ועד באר שבע שלא יהיו בקיאים בשולחן ערוך, לדעת מה יעשה ישראל".

ידוע ידע רבנו שגדול הדבר ממנו, לא יוכל עשותו לבדו, לשם כך למד ורתם וכונן והדריך ושלח עשרות ומאות מתלמידיו ושומעי לקחו, לצאת וללמד דעת את העם.

"גאונותו הסתירה את צדקותו"

ידידו הגאון רבי יעקב חיים סופר שליט"א ראש ישיבת כף החיים ומגיד שיעור ב'בבא ברכה' העיד ואמר, "מאז שנסתלק חכם יעקב יוסף, מורגש חסרון גדול אצל יתומים ואלמנות.

גדולתו של רבנו לא היתה רק בכוח הפסיקה והרבצת התורה שלו, אלא גם בכוח נתינת הצדקה ועשיית החסד עם רבים, כמו גם היותו אוזן קשבת לחלכאים ונדכאים. נוסף לכך, לרבים מתלמידיו שימש – כאביהם בדאגתו,

נשמך] עבדך בן אמתך יעקב בן מרגלית יוסף", בלבד.

סמיכת חכמים

כנ"ל גדולת רבנו [קצה קצהה] נתבארה בספר "עבדך בן אמתך" ומחמת חוסר מקום בגיליון, לא נוכל להאריך, מ"מ להחשות אין אנו יכולים, איך הסכימו עליו גדולי אותו הדור – וכך כותב עליו הגאון הגדול ראש ישיבת פורת יוסף רבי יהודה צדקה זיע"א, בשנת ה'תש"מ, הנני לאשר בזה כי הנני מכיר אישית את הרה"ג רבי יעקב יוסף שליט"א שהוא למדן מופלג ומרביץ תורה ברבים ונותן שיעורים לקהל בשבתות ובימי חול, והרבה נהנים מתורתו וחכמתו. מלבד זאת לומד כל היום בכולל בית שמש וממשיך להתקדם הלאה, ובעזרת השם לאילנא ברברא יהיה, מלבד שגם אילנא ברברא וכל הקהל נהנים מתורתו.

גם הגאון רבי בן ציון אבא שאול זיע"א, הוסיף בשבחיו וכתב – הנני ממליץ על האברך היקר הרה"ג ר' יעקב יוסף שליט"א אשר הנני מכירו מקרוב אשר מלבד גדולתו בתורה גם הוא בעל מרץ גדול להרביץ ולחנך צבור גדול וברוך השם יש לו הצלחות גדולות ועתיד בעזרה"ת להיות או רב בעיר גדולה או דיין דיין בין בארץ ובין בחו"ל, וגם מעתוד בעזרה"י להיות למורה הוראה בישראל ומצוה רבה לעודדו.

חנה, מסתתר במטרייתו מפני המטר. לפתע הבחין רבנו באלמנה הנב' ציפורה מוראדי ע"ה [כך סיפר בנה, הרה"ג מרדכי מוראדי שליט"א] המרדה בהליכתה ללו מחסה מפני הגשם, מיד ניגש אליה רבנו ופרס את מטרייתו מעל ראשה וליוה אותה עד לפתח הבניין בו התגוררה...

כולם מתרחקים ממנו, אתה רוצה שגם אני אעליב אותו?!

רבנו, אסמנים היה. תמיד הקפיד על סדר וניקיון. לא נראה רבב בלבושו ונעליו תמיד מצוחצחות. ניכר היה שהוא רגיש לניקיון.

ועם כל זה, היה איש אחד מסכן שלקה בנפשו, מגופו תמיד נדף ריח של צחנה, מה גם שאהב לדבר באריכות וברוחב. מובן אם כן, מדוע כולם היו מתרחקים מקרבתו.

רבנו היה נראה רבות בחברתו כאשר מקשיב בעניין רב לסיפוריו ותאור תולדות חייו ועלילותיו עלי חלד. ומה פשרו של דבר? כלום לא סבל רבנו מהשהיה בצילו של האיש הלשה? ודאי שכן.

אך כך הסביר רבנו למי ששאלו, "הוא יתום מהוריו, כולם מתרחקים ממנו עקב הריח הרע, לא מקשיבים לסיפוריו ומזלזלים בו, אתה רוצה שגם אני אעליב אותו?!"

קדושים

וכחבר בלבביותו. על חכם יעקב יוסף ניתן לומר כי גאונותו בתורה הסתירה את מידת החסד שלו..."

חסד רוחני

החסד הגדול ביותר שעשה רבנו כל השנים הוא חסד רוחני. 'מבשרך אל תתעלם', 'אל תעמוד על דם רעך'. הכאב והאכפתיות פלחו את לבו - לבן של ישראל.

איך נוכל לראות כבלע את הקודש ולהחריש. כיצד נוכל לראות אלפי אלפים מאחינו בני ישראל שהם מנותקים בזרוע או בפיתויים ממקור חיותם היא התורה הקדושה. איך נוכל להישיר מבט אל בנייהם הנושרים כעלים יבשים על דומן האדמה, צמאים ללחלוחית של קדושה, ויונקים מתרבות עמים חטאים ויורדים עד לתהום. 'פקות נפש' היה זועק רבנו.

כל מי שבידו להציל את העם ולהשיבם לתורה ומוסר, ואינו עושה כן, עוון פלילי בידו!

ומידה טובה מרובה, המזכה את הרבים וגומל חסד עימם חסד רוחני המזכה להם ולזרעם עד סוף כל הדורות, בוודאי אין קץ לשכרו.

מעניק מחסה במטרייתו

חורף סוער. גשם זלעפות ניתן ארצה בעזו. רבנו צועד ליד ביתו ברחוב

פרקי אבות

מתוך הספר 'עליית כהן' על פרקי אבות

איתא באבות, פרק א', משנה א' – משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים. ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלשה דברים הוו מתונים בדין והעמידו תלמידים הרבה ועשו סייג לתורה.

ביאור 'עליית כהן'

לעובדיהו ועובדיהו ליונה ויונה לאליעזר ואליעזר ליהודע ויהודע לזכריה בנו וזכריה להושע והושע לעמוס ועמוס לישעיהו וישעיהו למיכה המורשתי ומיכה המורשתי ליואל ויואל לנחום ונחום לחבקוק וחבקוק לצפניה וצפניה לירמיה וירמיה ליחזקאל ויחזקאל לחולדה וחולדה לחגי וחגי לזכריה וזכריה לעזרא. [עד כאן היתה רוח הקודש מכאן ואילך היו משתמשים בבת קול]

אנשי כנסת הגדולה – קבלו מעזרא, ואלו הם אנשי כה"ג זרובבל, ישוע [יהושע כ"ג], נחמיה, שריה, רעליה, מרדכי בלשן, מספר בגוי, רחום, בענה ועוד¹⁷.

זקנים לנביאים – זקנים שהיו בדורו של יהושע, והם העבירו התורה דור אחר דור דרך הנביאים, בסדר זה – שזקנים העבירו לעתניאל בן קנז ועתניאל בן קנז לאהוד ואהוד לשמגר ושמגר לדבורה ודבורה לברק וברק לגדעון וגדעון לאבימלך ואבימלך לתולע ותולע ליאיר הגלעדי ויאיר לפנחס ופנחס ליפתח ויפתח לאבצן ואבצן לאילון ואילון לעבדון ועבדון למנוח ומנוח לשמשון ושמשון לאלקנה ואלקנה לעלי ועלי לשמואל ושמואל לנתן ונתן לגד וגד לשמעיה ושמעיה לעדו ועדו לאחיה השילוני ואחיה השילוני לאליהו ואליהו לאלישע ואלישע למיכיהו ומיכיהו

¹⁷ ויהושע בן פרחיא ונתאי הארכלי, לשמעון בן שטח ויהודה בן טבאי, לשמעיה ואבטליון, להלל הזקן שעלה

לאנטיגנוס ואנטיגנוס יוסי בן יעזר ויוסי בן יוחנן, לשמעון הצדיק ושמעון הצדיק

בפסוק "אמתים וחצי ארכו", כלומר, שתי אמות וחצי הוא כל אורך הארון. ואם נגרע מהפסוק את האות ו"ו בתיבת "וחצי", נמצאנו קוראים "אמתים חצי ארכו", משמע שכל ארכו הוא ארבע אמות. ומכאן שכל המוסיף גורע (שבלא ו"ו הם ארבע אמות, ובתוספת הו"ו נגרעו לשתים וחצי אמות). ודו"ק כי מתוק.

עוד בגמרא שם, אמר חזקיה, מניין שכל המוסיף גורע, שנאמר (בראשית ג', ג') "אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו". וביאר רש"י הקדוש, שהקב"ה לא הזהיר על הנגיעה, אלא על האכילה בלבד, ככתוב, "ומען הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות". אך אדם הראשון צוה את חוה אשתו, "לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו". ומתוך תוספת גירעו, שדחף הנחש את חוה על האילן עד שנגעה בו. אז בא הנחש הערמומי ואמר לה, "ראי שאין מיתה על הנגיעה, אף על האכילה לא תמותי". הלכה חוה ואכלה מעץ הדעת ולאחר מכן אכל גם אדם הראשון וההמשך ידוע.

ולכאורה יש להקשות, שכן אנשי כנסת הגדולה לימדונו שלושה דברים (במשנתנו), ואחד מהם הוא "עשו סייג

ועשו סייג לתורה - בגמרא בסנהדרין (כמ'). שאלו, מניין שכל המוסיף גורע. אמר רב משרשיא שנלמד בן מהפסוק "אמתים וחצי ארכו". וביאר רש"י, דל אל"ף מהכא קרי ביה מתים הוי שתי מאות אמה. [כלומר, מדברי הפסוק עולה שאורך הארון שתי אמות (אמתים) וחצי. ואילו הינו גורעים מהמילה "אמתים" את האות אל"ף, הינו מקבלים מתים, כלומר מאתים. והיה מידת הארון מאתים וחצי. נמצא בהוספת האל"ף נפחתה המידה. מכאן שכל המוסיף גורע].

והקשה המהרש"א (שם) שיש לדקדק לפירושו של רש"י, שאם יהיה חסר אל"ף נפרש מתים וחצי ארכו, מלשון מאתים שהחברה מביא אל"ף, והיכן הוזכר אמה בכתוב שנפרש מאתים אמה ואולי מאתים טפחים או מאתים אצבעות. עש"ב. כלומר, אם נחסיר אל"ף מהמילה אמתים, שוב לא נדע שמדובר באמות. ולכן לא נוכל ללמוד מפסוק זה שכל המוסיף גורע. [וע"ע שם בעין יעקב במפרשים ביישוב דברי רש"י].

הגאון רבי אליהו מוילנא, בא לבאר פשט הגמרא שם באופן אחר, והדברים מתיישבים בלא קושיות. שהרי כתוב

באושא ומושבו בית שערם לר' יודן בציפורי לר"ג שהיה בטבריא לר' יהודה הנשיא גדול הדור לר"ג לר' הלל ואילו הן נשיאי ישראל הלל הזקן ושמעון בנו גמליאל בנו ורבן שמעון שנהרג עם ר' ישמעל בן אלישע הללו בבית שני.

ממדינת בבל בראשונה והוא אב בית דין ומן הלל נקראו נשיאים והלל מסר לשמעון בנו - לרבן גמליאל הזקן - לשמעון בנו - לגמליאל דיבנה - לשמעון בנו - לר' יהודה הנשיא, הוא רבינו הקדוש שמסר לשמעון בנו לר' יודן אחי ר' חנניה היושב באוסיא לר"ג היושב

פרשת

משמרת למשמרתי. עוד יש להוסיף שהרי דרשו חז"ל (במסכת מגילה ב:) על הפסוק (ויקרא כז, לד) "אלה המצות", שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה. ואם כן איך באו חכמים והוסיפו שבע מצוות דרבנן [אלו הן ז' מצוות דרבנן (מודגשת האות הראשונה, לסימן וזכרון): אכילה בקדושה (נטילת ידיים קודם אכילת פת). ברכות הנהנין, המצוות, השבחה וההודיה. ג' ערובין [עירובי חצירות ומבואות, עירובי תחומין, עירובי תבשילין]. דלוק נר שבת. הלל, אמירת ההלל במועדים. והדלקת נר חנוכה. זכירת נס פורים, בקריאת המגילה. ע"כ. וכתב השל"ה הקדוש, שכתבו המחברים (תשו' הגאונים, שערי תשובה, סי' קמ"ט), בעשרת הדברות יש תר"ך אותיות כמנין כת"ר תורה, ותר"ג אותיות הם רומזות לתרי"ג מצוות, בכל אות מצוה אחת, ובשבע אותיות הנשארות מה הן משמשות, דיברו מזה הקדמונים, יש אומרים שהן נגד שבע מצוות דרבנן. (שער האותיות אות בי"ת – בריות), ועוד עשו גדרות רבות למצוות מהתורה.

אלא נראה לבאר ולומר שנצטוונו לשמוע דברי רבותינו, בכתוב, "על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה" והזהירנו מעבור בדבר מכל מה שתקנו או גזרו ואמרו חז"ל שנלמד כן מלא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל.

לתורה". וביאר רבנו עובדיה מברטנורה זיע"א, עשו גדר, שלא יבא ליגע באיסור תורה, כגון שניות לעריות [בפרק שני דיבמות (כא). ובירושלמי (פ"ב ה"ד) מסקינן, שיש נשים אחרות שהן אסורות מפי הקבלה ואסורות מדברי סופרים לעשות גדר לעריות והם הנקראות שניות מפני שהן שניות לעריות וכל אחת מהן נקראת שנייה, ועשרים נשים הן (ספר מצוות גדול לאוין סימן קי. וע"ש שמנה אותן כולן)], ושובות לשבת [איסור דרבנן בשבת נקרא "שובות" כלומר, מהתורה אינו חייב, וחכמים אמרו לו "שובות"]. דכתיב (ויקרא יח) ושמרתם את משמרת, עשו משמרת למשמרתי.

ואם כן קשה, מה הטענה על אדם הראשון, הרי כאשר ציוה אותו הקב"ה שלא לאכול מעץ הדעת, הוא עשה גדר והחליט שגם אין לגעת בו, שמה ימשך לאכילה [וכעין מה שמצינו בגמרא בסוכה (לו:), אמר רבה הדם במחובר מותר להריח בו [בשבת] אתרוג במחובר אסור להריח בו [בשבת]. מאי טעמא? הדם דלהריח קאי, אי שרית ליה, לא אתי למגזייה [=לתלושו]. אתרוג דלאכילה קאי, אי שרית ליה אתי למגזייה. ע"כ. כלומר, כשיבוא האדם להריח אותו, ימשך לאוכלו ויתלוש לאכילה. וכן יש לומר שחב אדם הראשון, שאם יגעו בעץ הדעת, ימשכו אחריו ויבואו לאוכלו]. ולמעשה קיים הוא דברי חז"ל על הפסוק (ויקרא יח) "ושמרתם את משמרת", שתעשו

קדושים

רק שישנה חשיבות רבה לאדם לדעת מה הוא איסור תורה ומהו איסור דרבנן. כי נפקא מינות רבות בזה, כדוגמת הכלל שספק דאורייתא לחומרא וספק דרבנן לקולא, וכן לעניין דיעבד במקום שאסרו לכתחילה במקומות מסוימים משום גזרה, וכנהנה רבות.

נמצא שיש חשיבות רבה לאדם לדעת מהו איסור תורה, ומהי הגדר לו. ונראה שזו היתה המענה נבי אדם הראשון, שהיה לו להורות וליידע את חוה, כי הקב"ה אסר אכילה מעץ הדעת, ועליהם לקבל על עצמם בתור גדר גם שלא לגעת בו. וממילא באופן כזה לא היה מקום לנחש לבוא ולהטעות את חוה.

כמה עלינו להתחזק בידעת ההלכה ופרטיה על בוריה, שלא נכשל בכלל המתירים את האסור או האוסרים את המותר.

וראה כמה התאונן על כך מאור עינינו מרן הגר"ע יוסף זיע"א (בספרו הבהיר 'ענף עץ אבות' עמ' מה), שבימינו אלה לשמחתנו רבו בעלי תשובה השבים בכל לבם לתורה למצוות ולמעשים טובים, אך יש כאלה שהקצינו מאד, מן הקצה אל

הקצה, ומפני חוסר ידיעתם בתורה, והתנהגותם בקיצוניות רבה, גורמים להפרת השלום בבית, ובפרט אלה שאין להם פנאי ללמוד תורה כדת, ומתנהגים בחומרות יתירות. ולא זו הדרך ולא זו העיר.

אשר על כן אנו אומרים בתפילה: "השיבנו אבינו לתורתך, וקרבונו מלכנו לעבודתך, והחזירנו בתשובה שלמה לפניך", שרק על ידי לימוד התורה וההלכה יוכלו לכלכל דבריהם במשפט, ויחיו בשלום ובמישור.

ועל פי דברי רבינו זיע"א כאן, מתבארים דברי הגמרא בברכות (ח.): "ר' חייא בר אמי משמיה דעולא: מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד", ויש להבין מדוע דוקא ד' אמות של הלכה. ונראה לבאר בהקדים דברי הגמרא ביומא (ט): שבעוון שנאת חנם נחרב הבית. וע"פ הכללים, התיקון יעשה בתשובת המשקל על ידי אהבת חנם, והרבות שלום. ולפי זה מובן, שכן אדם שלומד הלכה, לא גורם מחלוקות וריבים לחנם, ולהפך, תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, וכשיתרבה השלום תבוא הגאולה. ודו"ק. השם יזכנו.

פטירת הצדיקים לשבוע הבעל"ט

יום שלישי – ב אייר

רבי נחמן הילמן המכונה ר' נחמן שותק זצ"ל.
רבי צבי הירש זאקס נכד החפץ חיים זצ"ל.
רבי משה זקן מאוזו ראב"ד ג'רבא זצ"ל.
רבי שמואל שמלקא מניקלשבורג זצ"ל.
רבי פרג'אללה דבוש ראב"ד טריפולי זצ"ל.
רבי יעקב חי בן הרב רבי עובדיה יוסף, ר"י 'חזון יעקב' זצ"ל.

יום רביעי – ג אייר

חוני המעגל, קבור בחצור זצ"ל.
רבי אריה ליב צינץ מסלוצק, מח"ס 'גרש ירחים' זצ"ל.
רבי יצחק ב"ר שלמה פרחי, מח"ס 'מתוק לנפש' 'מתוק מדבש' זצ"ל.
רבי יוסף כהן ראב"ד בג'רבא זצ"ל.
רבי אבא ברמן, 'עיון התלמוד' זצ"ל.

יום חמישי – ד אייר

רבי יוסף תאומים, מח"ס 'פרי מגדים' זצ"ל.
רבי יוסף דוב הלוי סולוביצק מבריסק, ה'בית הלוי' זצ"ל.

יום ששי – ה אייר

רבי אפרים ב"ר יונה נבון זצ"ל.
רבי מאיר אוירבאך, 'אמרי בינה' זצ"ל.
רבי נח שמונוביץ, ר"י 'זכרון יעקב' - כנסת חזקיהו' זצ"ל.

יום השבת – כט ניסן

רבי משה מקוברין, מח"ס 'דבש השדה' זצ"ל.
רבי מרדכי שלום יוסף פרידמן מסדיגורא זצ"ל.
רבי יהודה בכרך זצ"ל.

יום ראשון – ל ניסן

רבי אברהם ברודא אב"ד פראג מחבר "אשל אברהם" על הש"ס זצ"ל.
רבנו חיים ויטאל - המהרח"ו זצ"ל.
רבי יעקב בירב (רבו של מרן ה'בית יוסף') זצ"ל.
רבי יעקב עמדין (היעב"ץ), מח"ס 'מור וקציעה' זצ"ל.
רבי משה הרשלהר מעורכי האנציקלופדיה התלמודית זצ"ל.

יום שני – א אייר

רבי מסעוד הכהן מח"ס 'פרחי כהונה' זצ"ל.
רבי מנחם מגדל מויטבסק זצ"ל.
רבי צבי הירש אשכנזי, מח"ס 'שירת' 'חכם צבי' זצ"ל.
רבי משה שלום, מח"ס 'ישמח משה' זצ"ל.
רבי יצחק חזן חבר ביה"ד העליון, מח"ס 'יחיה דעת' זצ"ל.
רבי יששכר חכמון הדיין זצ"ל.
רבי אבא שאול מחכמי התלמוד זצ"ל.
רבי אברהם מסלונים, מח"ס 'בית אברהם' זצ"ל.
רבי משה שמואל שפירא, ר"י 'באר יעקב' זצ"ל.

כל צדיק וצדיק שאחה יודע היום שנפטר בו, תזכיר שמו אותו היום.

"פלוני עליו השלום זכרונה לברכה וטובה"

(מרן הכבוד איש חי' בספרו 'כתר מלכות' אות רח)

בשורה משמחת

בס"ד בקרוב עומדים לצאת לאור עולם ב' ספרים יקרים ע"י מכון
"עליית כהן"

פרקי אבות עם פירוש "עליית כהן"

ו"אורות" - תורת הבעש"ט במשנת 'אור החיים'

לתרומות / הקדשות ופרטים

0548443818

מכון 'עליית כהן'

שע"י אגודת 'יוסף אהבה'

מוקדש להצלחת

מאור ושי כהן הי"ו וילדיהם הי"ו.

לרפואת: שי בת יעל נ"י.

ולע"נ: שלמה בן סוזן ז"ל.

כל הזכויות שמורות להשם יתברך

מותר ומצוה להעתיק (כמתכונתו) לעלם ולהפיצו ברבים.

לתרומות והקדשות – 054-8443818

קריאת קודש – עלויות ההוצאה רבות ב"ה מחמת הגדלת ההפצה והביקוש
– הננו קוראים לציבור היקר להרים תרומתו להמשך הפעילות ותע"ב.

השיעור השבועי מתקיים בע"ה בכל יום שני בשעה 20:30 בבית הכנסת
"מזל אריה" רחוב מזל אריה, פסגת זאב ירושלים.

העלון מופץ חינם לזיכוי הרבים
ניתן להשיגו כל שבוע החל מיום שלישי בחנות "ברכת הקודש"
רחוב משה דיין 107, פסגת זאב ירושלים.

כמו כן ניתן להשיג בחנות את ספרי המכון:

ברכת הקודש

תשמישי קדושה	ספרים	טליות	ציציות
ספרי קודש	כלי כסף	מזוזות	תפילין

רח' משה דיין 107 - פסגת זאב, ירושלים
טל: 077-4248262

		
"ברכת ה" אוציקלופדיית ברכות צבשנית, כלי ברכות, מנחה וערבית ושחר (ניר גיס)	"המשביר" קשריו של האדם הנדל בענקים עם נדו"ר ישראל	"אוהב ישראל החדש" סגולת אהבת ישראל בסדר פרשיות השבוע והמושרים

לקבלת העלון בכל שבוע whatsapp שלח למספר 0529569828 וכתוב "צרף אותי לקבלת העלון". כמו"כ ניתן לקבל את העלון במייל – eliezergg626@gmail.com